

по управленню персоналом и экономике труда; описаны отдельные методики выявления необходимых профессионально значимых качеств. Перечисляются методики исследования, которые используются для диагностики профессионально значимых качеств в процессе профессиональной подготовки. Автор обосновывает необходимость привлечения профориентационной службы и преподавателей выпускающей кафедры высших учебных заведений для коррекции программы дальнейшего обучения, а также выбора сферы приложения труда после окончания ВУЗа.

Ключевые слова: профессионально значимые качества, состояние сформированности профессионально значимых качеств специалистов по управленню персоналом и экономике труда.

Golovach N. Diagnostics State of the Professionally Essential Qualities in the Process of Personnel Management and the Labour Economy Specialists' Training

In the article the stages and directions of professionally essential qualities state for personnel management and the labour economy specialists' diagnostics are explored; definition of necessary separate methodologies for professionally essential qualities state is described. Research methods of professionally essential qualities state in the process of professional preparation are enumerated. The author proves the necessity of involvement of professional orientation department and professors of mean division of higher educational establishments in correction of the program of further studies, and also choice of sphere of labour application after completion of higher education.

Key words: professionally essential qualities, the state of formation of professionally essential qualities for personnel management and labour economy specialists'.

Стаття надійшла до редакції 22.02.2016 р.

Прийнято до друку 25.03.2016 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Харченко С. Я.

УДК 37.014.53 (477)

А. В. Гуцол

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГЕНДЕРНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Нові реалії сучасного життя змушують по-новому поглянути на всю систему функціонування суспільства, ставлять на порядок денний питання щодо впровадження нових світоглядних підходів, інноваційних

технологій у сферу науки й освіти. Сьогоднішня стабільність і майбутня успішність розвитку українського суспільства тісно пов'язані зі свободою особистості, яка неможлива без урахування та дотримання її гендерних особливостей.

Стратегія розвитку громадського суспільства у XXI ст. спрямована на утвердження статевої збалансованості та гендерної рівноваги, що передбачає вільний розвиток як чоловіка, так і жінки; оскільки одним з головних принципів відкритого суспільства є відсутність усіх видів дискримінації і наявність можливостей для вільного розвитку особистості.

Гендерний компонент враховується Організацією Об'єднаних Націй як один з головних показників рівня розвитку країни. Сталий розвиток України як держави, в якій поважають кожен окрему особистість, можливий тільки за умови залучення гендерного компоненту до всіх сфер суспільного життя, а саме: політики, економіки, культури, освіти. Те, що соціально-економічні перетворення, які відбуваються в Україні, супроводжуються зміною усталених стереотипів і цінностей, у тому числі й гендерних, є цілком природним явищем.

Гендерна освіта дозволяє враховувати соціостатеві аспекти людських стосунків, формувати егалітарну свідомість майбутніх громадян, сприяє реалізації принципу рівних прав і можливостей, в той час як патріархальне мислення гальмує розвиток і негативно впливає на формування світогляду. У вказаному контексті актуальність гендерної освіти беззаперечна, адже вона дозволяє створити умови для виховання гармонійної особистості, обізнаної в статевих та соціальних ролях та здатної до самоідентифікації.

Різні аспекти гендерної освіти досліджували О. Вашетіна, Л. Кобелянська, О. Кобзева, О. Луценко, О. Петренко, С. Хрисанова (досвід організації гендерної освіти в країнах світу); В. Абраменкова, В. Агеев, О. Антипова, Г. Бреслав, М. Владимиров, Г. Лактіонова, Л. Мазур, А. Мудрик, Л. Смагіна, Б. Хасан (організація освітнього процесу на основі гендерного підходу); формування професійної гендерної компетентності педагогів (Г. Бреслав, І. Загайнов, А. Мудрик, Л. Надолинська, С. Рожкова); розвиток гендерно освіченої особистості (О. Болотська, М. Борякіна, О. Васильченко, С. Вихор, І. Євтушенко, І. Іванова, П. Терзі).

Проте, усвідомлення українцями об'єктивних змін у гендерних стосунках гальмується відсутністю відповідної системи набуття знань з цих питань. Необхідно сформувати спеціалізовану систему закладів та структур, які б надавали можливість набуття таких знань; запровадити в освітній процес технології та методи навчання з урахуванням гендерного компонента тощо.

Зважаючи на об'єктивні потреби громадського суспільства України у запровадженні гендерної освіти та стану її теорії і практики можна

виокремити певні проблемні моменти, вирішення яких вимагає цілеспрямованого дослідження.

По-перше, це протиріччяміж вимогами суспільства щодо запровадження гендерної освіти і недостатньою розробленістю теоретичних і практичних засад, що обумовлюють її функціонування. По-друге, це необхідність вдосконалення гендерної освіти у системі освіти України з одного боку, та обмеженість інформації про можливі шляхи її розвитку – з іншого. По-третє, дотепер залишається гострим питання наявності ефективного досвіду організації гендерної освіти за кордоном та недостатнім його аналізом та осмисленням у порівняльному плані в Україні.

Розв'язання поставлених проблем передбачає докорінну перебудову вітчизняної системи освіти на основі гендерного підходу, ухвалення нових законодавчих документів, створення інноваційних навчальних програм і планів, які відповідатимуть світовим тенденціям розвитку громадського суспільства. Базові соціальні поняття, що описують гендерні стосунки, стереотипні ціннісні моделі, особливо в сфері освіти, мусять бути переглянуті на основі вивчення досвіду країн, які вже досягли певних результатів у цьому напрямку.

Прогресивний розвиток України як держави та українського суспільства неможливий без розуміння та впровадження в життя принципів гендерної рівноваги, які, в свою чергу, забезпечуються розвиненою системою гендерної освіти.

Ефективності функціонування гендерної освіти можна досягти шляхом запровадження позитивного досвіду країн, які подібні до України за рівнем соціокультурного розвитку.

Гендерна освіта – це цілісний соціокультурний феномен, що розвивається й функціонує, зберігаючи свою сутність і одночасно змінюючи власну структуру, зміст і форми. Гендерну освіту слід розглядати як складну систему, що містить в собі як здобуття гендерних знань, умінь, навичок, так і систему закладів, установ, відділів, які сприяють цьому. Вона еволюціонує як динамічна система в єдності всіх компонентів і залежить від економічного, політичного, соціокультурного рівню розвитку держави.

Провідним поняттям гендерної освіти є гендер як змодельована суспільством і підтримувана соціальними інститутами система цінностей, норм і характеристик чоловічої і жіночої поведінки, стилю життя і способу мислення, ролей і відносин жінок і чоловіків, придбаних ними як особистостями в процесі соціалізації, що перш за все визначається соціальним, політичним, економічним і культурним контекстами буття й фіксує уявлення про жінку та чоловіка залежно від їх статі [6, с. 11].

Загалом, у науковій літературі можна зустріти декілька розумінь поняття гендер. По-перше, як соціальна конструкція через механізми

соціалізації, розподілу праці, гендерних ролей, мас-медіа, стереотипізування;

По-друге, гендер як мережа, структура або процес, тобто розуміння гендеру як стратифікаційної категорії разом з іншими стратифікаційними категоріями.

По-третє, гендер як культурна метафора в філософських і постмодерністських концепціях [5, с. 122 – 123]. Іншими словами, гендер – це динамічна категорія, яка зазнає суттєвих змін залежно від того середовища, в якому формується судження про нього.

Загалом гендер можна розглядати також і як набір соціальних характеристик, які можуть змінюватися під впливом певних життєвих обставин, постійно еволюціонуючи в кожній конкретній людині. Саме такі розуміння гендеру покладено в основу розвитку гендерної освіти.

Отже гендерна освіта в Україні на сучасному етапі знаходиться на стадії свого становлення та удосконалення. У цьому процесі виникає значна кількість проблем та питань, вирішення яких можливе за умови аналізу помилок та залучення іноземного міжнародного досвіду функціонування гендерної освіти.

Список використаної літератури

1. **Вашетина О. В.** Гендерный подход в образовательных системах Великобритании и США : автореф. дисс. на соискание учен. степени канд. пед. наук : спец. 13.00.01 «Общая педагогика, история педагогики и образования» / О. В. Вашетина. – Казань, 2011. – 21 с.
2. **Головащенко І.О.** Становлення теорії гендеру / І.О. Говашенко // Основи теорії гендеру: Навч. посіб. – К. : «К.І.С.», 2004. – С. 79 – 108.
3. **Кобзева О. А.** Філософська спадщина освіти фемінізму країн західної Європи та США й перспектива гендерної спрямованості освітньої стратегії України в ХХІ ст. / О. А. Кобзева // Ноосфера : Всеукраїнський філософський журнал. – 2010. – Вип. 8-9 (11). – [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Niz/2010_11/kobzeva.htm.
4. **Мазур Л.** Врахування статевої детермінанти у виховному процесі в контексті загальнолюдських цінностей [Електронний ресурс] / Л. Мазур // матеріали Наук. конф. [«Людина у світі духовної культури»], (Київ, 17–18 трав. 2002 р.). – Київ : [б. в.], 2002. – Режим доступу : <http://newacropolis.org.ua/ua/study/conference/?thesis=4245>.
5. **Малес Л. В.** Біологічні, психологічні та соціокультурні чинники / Л. В. Малес // Основи теорії гендеру: Навч. посіб. – К. : «К.І.С.», 2004. – С. 109 – 131.
6. **Мельник Т. М.** Гендер як наука та навчальна дисципліна // Основи теорії гендеру: Навч. посіб. – К. : «К.І.С.», 2004. – С. 10.
7. **Шакирова С.** Толкования гендера / С. Шакирова // Пол женщины. Сб. статей по гендерным исследованиям. – Алматы : Центр гендерных исследований, 2000. – С. 15 – 26.

Гуцол А. В. Проблеми та перспективи розвитку гендерної освіти в Україні

У статті розкрито сутність гендерної освіти як соціокультурного феномену, що містить в собі як здобуття гендерних знань, умінь, навичок, так і систему закладів, установ, відділів, які сприяють цьому. Визначено основні проблемні моменти, які гальмують швидкий розвиток гендерної освіти, серед яких – протиріччя між вимогами суспільства щодо запровадження гендерної освіти і недостатньою розробленістю теоретичних і практичних засад, необхідність вдосконалення гендерної освіти у системі освіти України та обмеженість інформації про можливі шляхи її розвитку, наявності ефективного досвіду організації гендерної освіти за кордоном та недостатнім його аналізом та осмисленням.

Ключові слова: гендер, гендерна освіта, система освіти, суспільство, стать, соціостатевий аспект, егалітарна свідомість, соціальна роль, самоідентифікація.

Гуцол А. В. Проблемы и перспективы развития гендерного образования в Украине

В статье раскрыта сущность гендерного образования как социокультурного феномена, который содержит в себе как получение гендерных знаний, умений, навыков, так и систему заведений, учреждений, отделов, которые способствуют этому. Основные проблемные моменты, которые тормозят развитие гендерного образования – противоречие между требованиями общества о введении гендерного образования и недостаточной разработанностью теоретических и практических основ, необходимость совершенствования гендерного образования и ограниченность информации о возможных путях его развития, наличия эффективного опыта организации гендерного образования за рубежом и недостаточным его анализом.

Ключевые слова: гендер, гендерное образование, система образования, общество, пол, социополовой аспект, егалитарное сознание, социальная роль, самоидентификация.

Gutsol A. Problems and Prospects of Gender Education in Ukraine

The article reveals the essence of gender education as a social and cultural phenomenon and a complex structure that contains both gender obtain knowledge, skills, and a system of institutions, agencies and departments that contribute to this. Gender education takes into account sotsiostatevi aspects of relationships, form an egalitarian consciousness of future citizens, and promotes equal rights and opportunities. The main problem areas that hinder the rapid development of gender education among them - the contradiction between the demands of society to introduce gender education and insufficient elaborated theoretical and practical framework, the need to improve gender education in the education system of Ukraine and the limited information on possible ways of its development, the availability of effective the experience

of gender education abroad and its lack of analysis and reflection in comparative terms in Ukraine. Deals with the essence of the concept of gender, which is quite versatile and is treated as a structure or process as a metaphor for cultural or social structure. In the process of gender education there is a significant number of problems and issues that may be subject to error analysis and attracting foreign international experience of the gender education.

Key words: gender, gender education, education system, society, sex, eholitarn consciousness, social role, identity.

Стаття надійшла до редакції 18.02.2016 р.

Прийнято до друку 25.03.2016 р.

Рецензент – д.п.н., проф. Щука Г. П.

УДК 378:37.013

Н. В. Дячок

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНІСТІ ЯК СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКІСНОЇ ОСВІТИ

Зацікавленість професійною мобільністю спеціалістів викликана змінами навколишньої дійсності: переходом до демократичної і правової держави та ринкової економіки, необхідністю наближення її до світових тенденцій економічного і суспільного розвитку.

Сьогодні незаперечно важливою є потреба у формуванні професійної мобільності фахівців в освітньому середовищі університету, оскільки у сучасних умовах, важливо не лише мати диплом, а й володіти якісним знанням. Для фахівців, сформована професійна мобільність, це шлях до формування конкурентоспроможного фахівця у сучасному інформаційному світі, який потребує постійного особистісного зростання як на професійному, так і на громадському рівнях.

Професійна мобільність фахівців різного профілю стала предметом міждисциплінарного дослідження вчених ще у 70-х роках ХХ століття, зокрема, у соціології: Р. Бендікс, Т. Заславська, С. Ліпсет, Р. Ривкіна, Е. Саар, П. Сорокін, М. Тітма, Г. Чередниченко, В. Шубкін та ін.; економіці: Л. Данилова, Н. Ничкало, О. Симончук, О. Щербак (вітчизняні вчені) та П. Блау, Н. Василенко, Е. Корчагін, Г. Мухамедзянов, О. Олейнікова, О. Філатов, Д. Чернилевський (зарубіжні науковці); психології: К. Барбакова, В. Войнович, С. Кугель, І. Мартинюк, В. Осовський, О. Шкаратан, В. Ядов; педагогії: М. Болдирєв, О. Гришнова, М. Дьяченко, Л. Епштейн, Л. Кандибович, А. Линенко, Б. Лихачов, П. Новиков, Л. Пономарьов, Т. Сапожнікова, П. Смоловік, А. Столяренко та інші.